

KARÁTSZON ENDRE

Gyerekkorunk otthona

II. Kitalálni egy otthont

27. Remeteség nagyjából tíz nővel

A nőtémánál maradván a krónika két fő irány között választhatna. Ott maradtam az Avenue Ségur 53. szám alatt, az ötödik emeleten, értekezéseim még megírandó fejezeteivel, egy befejezés előtt álló novelláskötettel, annyi szabadidővel, amennyit kedvem volt szakítani, s nagyjából olyan függetlenségben, mint egy agglegény. Más szóval teljesen egyedül, amit patetikusan jeleztem is az ajtóra rajzszegezett névjegyen: André Karátszon, *anachorète*. Vagyis remete. Ilyen visszavonult életet élő férfiút az odavetődő elképzeltetett önsanyargató aszkétának, akit időnként – súlyos érvekkel és rövid időre – azért meg lehet nyerni a világi életnek. Nagyjából ilyen olvasatra számítottam, de közben olyan tudattal ültem az ajtó mögött, mint pók a hálójában, lesve a női látogatókat, akik számolatlanul szállítják a világi élet ürügyeit. Mert igazából nem szerettem magányosan élni. Persze igazából azt sem szerettem, ha zavarják az egyedüllétemet. Az elkövetkezőkben mondhatnám tehát, hogyan működött ez az ellentmondás 1966 és 1971 között az irodának és találkahelynek használt padlásszoba vegytiszta erőterében. Csak hogy a különköltözés még nem jelentett végleges válást. Ennek az öt évnek a során legalább annyi időt töltöttem feleségemmel, mint azzal a nagyjából tíz nővel, akivel szintén töltöttem az időt. Vagyis a másik irányt választva mondhatnám hol esetleges, hol előre eltervelt próbálkozásainkat, hogy visszataláljunk mégis az otthonhoz, amelyről mindketten úgy éreztük, még nem egészen mondtunk le. Önmagában ez a történet sem állna meg a lábán. Mert ha próbálkoztunk, akkor miért nem sikerült hamarabb célba érniük? Mi volt az akadály? Attól tartok, a megértéshez nem lehet egyik irányt sem mellőzni, inkább a részleteket fogom rövidre.

A részleteken, tőlük elnézést kérve, az említett nagyobb mennyiségű nőt értem, ami voltaképpen nem tárgyilagos megfogalmazás, hiszen sok férfi többel dicsekszik, tőlem pedig e téren a dicsekvés is távol áll. Szoknyára csak úgy, trófeagyűjtésből, alig-alig vadásztam életemben, s ez az ötéves időszak sem kivétel. Persze szerelmet sem kerestem, egyre bizalmatlanabban tekintve arra az áttekinthetetlen, sok veszéllyel leselkedő dzsungelre, amely e címszó alá tartozik. Jobb dolgom is van annál, gondoltam, azt vélve, hogy a mély érzelem, amely az én esetemben könnyen önkínzássá fajult, összeegyeztethetetlen szellemi törekvéseimmel. Szabad időmre kerestem társat, csupán szabad időmre. Igazán jó barátaim nem Párizsban éltek, olyan nem volt közelemben, akivel kettesben közös programokat lett volna kedvem rendezni. Társaságba szívesen jártam, leginkább ez idő tájt emigrációsba, csak nem a napi politikában utazókéba, hanem az irodalom és a művészetek körül rajzokból összeállókéba, ami egyúttal

kapcsolatot jelentett Magyarországgal is, hiszen nem egy hazai látogató keveredett az ilyen éjszakai poharazásokba – csak úgy kapásból sorolom az ismertek közül Jancsót, Mészölyt, Pilinszkyt, Nemes Nagy Ágneszt, Lengyel Balázst, Oraveczet, Ottlikot, még Weörest is, pedig órá felesége, Károlyi Amy szigorúan vigyázott. Az átmenő forgalomra összedobott partikon azonban többnyire a közélet valamilyen témája került előtérbe, mindenki igyekezett komolyan venni magát, s a szerepek az ország ingerlő, fájdalmas kihívásaitól elszemélytelenedtek. Amikor viszont egymás között voltunk, és személyesebben, azt vettem gyakran észre, hogy hol a személyiségem, hol egyéni céljaim miatt feszültség, erőszakosság, irigység vesz körül. Nem azt állítom, hogy tartottam mindettől, elvégre én is hordoztam magammal jó adag agresszivitást – csupán azt, hogy alapvetően hiányzott a viszálytalan, versengésbe nem torkolló, élvezetelvé meghittség, amelyből a szellem sincs távol, de nem a fontoskodó, hanem a találékonyságát csekélységekben is pajzánul edző. Női barátokra vágytam, girl friendre, akivel derűsen dogni jó, és keserves, nagy szavak nélkül lehetséges. Meg elmenni moziba, színházba, kiállításra, lelkiző kisvendéglőbe. Szóval olyasmikre, amit a házasságon belül gyakorol az ember, csak éppen a házasságon kívül. Több villanyossággal, gondoltam.

Mintha a faun azt akarta volna elhíttetni, hogy ilyen személyre szabott kapcsolat könnyen lehetséges. A maga összetettségében. Csak hogy szex, kellem, szellem, harmónia hébe-hóba akadt ugyan, de ritkán a megfelelő hullámhosszon, vagy legalább is egyidőben. Voltaképpen ennek az öt esztendőnek a során tekintetem bele alaposan az emberiség női változatába, azzal az elvárással, hogy a fauni felfogást igazoló idő a kihívásé, az ismerkedésé. A vágyé, az ismeretlené, a lehetőségé. Ez is valóság, de másféle valóság, mint amilyent a már létrehozott, elfogadott együttlét hoz létre. Utóbbiban a képzelet szerepe leszűkül, olykor teljesen elenyészik. Előbbiben nem csupán minden mozzanatban jelen van, de képes valamennyit a maga ábrázatára, a maga elvárása és hangulata szerint átfesteni. Ez a legkritikátlanabb valóság ideje, amelyben a kifogást legfeljebb a türelmetlenség szüli: a mehetne már gyorsabban is, a miért nem lehet már zúgolódása. S ebben is ami kritika kifejezésre jut, az nem csak az időt húzó, várományos partnert éri, hanem legalább, vagy még annyira a kritikust, aki hajlamos önmagát kárhozható nem célra vezető, tehát valamilyen szempontból nem kielégítő, pancser próbálkozásáért. Nagyjából elidegenítő vizsgahelyzetről van szó, amelyben úgy rémlik, a vizsgáztató kezében a döntés, de azzal a könnyebbséggel, mondhatom úgy, fontos biztatással, hogy sok-sok pótvizsgára nyílhat alkalom. Ez történhetne az Ezeregyéjszakában, mikor a dzsinn három kívánság teljesítésével hálálja meg a szegény

halásztól kapott segítséget, s a halász rögtön elsőre még háromezer kérés teljesítésére szólítja fel. Szóval a végtelenség képzete nincs távol, és kecsagetően keveredik mesés társításokkal ebben a sajátos valóságban, melyet a várható kielégülés ábrándja jellemez. Természetes lenne hát ezeket az előnyösen ható jeleneteket felidézni, a díszletet, a napszakot, az arkifejezést, a szellemi jelenlétet a testi közelség növekedésével egyetemben. Tízszer. Hogy jól lássék, miről van szó. Hogy mind a tíznek hódoljak pár soros emlékezéssel.

Az ilyen csoportosítás szándékkal a baj ott kezdődik, hogy több esetben egyszerűen nem emlékszem a fauni elvárásoknak megfelelő jelenetre. Hiába töröm a fejemet, nem jut eszembe sem az arkifejezés, még a nézés sem, nem jut eszembe a ruha, a ruhában kirajzolódó, s a vágy egyik forrásául szolgáló test, vagy elfelejtettem a pontos helyszínt, akár a szobámban volt, akár másutt, nem is szólva az évszokról vagy az időjárásról, hogy nappal került-e rá a sor, vagy éjszaka, esetleg szürkületkor – egyedül a reggel képez kivételt, mert abban biztos vagyok, hogy reggel csupán birtokon belül mozogtam, ami nem jelent leki-csinylést, hanem annak a kinyilvánítását, hogy én reggel nem kezdek hódításba, annál azért álmosabb vagyok. Eltűnődhetnék a feledettekkel kapcsolatban, hogy ők akkor, abban a pillanatban, vajon kevésbé érdekeltek-e? Vagy pedig a bekövetkező, vágy nélküli állapot olyan erős volt, hogy a vágyat magát emlékezetemben eltemette? Azt is mondhatnám, elfojtotta? Miért vajon? Miért kellett egyes pillanatoknak megmaradniuk, másoknak elmosódnium, mikor a vágytalanság állapota végső soron minden esetben bekövetkezett? Egy lencsőke német lány szabódására például határozottan emlékszem. A Márnára jártunk ki evezni, és valamilyen erdős parton vagy szigeten szoktunk megállni. Lapos mellű, fiús alakja volt, de nagyon nőies mozgása és érzéki szája. Valami erotikus szórakozottság lebegte körül, amit inkább hívásnak fogtam fel, teljes bizonyosság nélkül. Vittünk magunkkal takarót is, azon kényelmesen ültünk, fűszálat rágsáltunk, mint mindenki a természet ölen, az ágak között rézsútosan besütő napsugárban, ha ilyesmiben töri a fejét. A beszélgetés meg-megakadt, kószán érintett témákat az elmélyítés legcsekélyebb szándéka nélkül, vagyis a szándék kimondatlanul más volt, s amikor én ez utóbbit a tények nyelvén akartam kifejezni, ráhempedve a nyúlánk, sovány testre, akkor a test birtokosa, kicsit szomorú mosollyal azt mondta, hogy neki egy kis gondolkodási időre van szüksége. Nem kacéran, hanem németes megfontoltsággal. Talán ezért nem emlékszem a rákövetkező alkalomra, pedig igennel válaszolt. A Márna iszapszagára emlékszem.

Vajon a felidézést nem éppen az akadályozza, hogy akkor már nem állt ellen? Csakugyan a többiek közül jóformán mindegyikük arcán ott állt nagy betűkkel az igen, többekén sürgetéssel tetézve? Hogy akkor most rögtön – miért játsszuk meg magunkat? Például az a platinaszőke, élveteg asszony, akit saját menyegzőmről ismerem, s akiről azt hittem, családi békéltetés céljából beszél meg velem ebédtalálkozót, s akinek az abrosz fölött hirtelen támadt ötlettel, de inkább csak társasági frivolságból a szépet akartam tenni, ebbe a szépbe úgy belekapaszkodott, hogy negyed órával később már az ágyamban ösztökélt, hogy gyorsan, gyorsabban, a kutyafáját, és miközben

én mégis nyújtani akartam az élvezetet, ő kievickélt alólam, felhívta főnökét, hogy késik, mert a metró leállt, de majd fog egy taxit, aztán visszafeküdt, hogy akkor, tessék, fejezzem be, de ne éljek vissza az ő idejével, az állásába kerülhet.

S a záróakkord másodpercében már rendelte is a bérkoscit. Mondhatom-e, hogy nem emlékszem erre a léglökéses pásztorórára? A körülményeket illetően csakugyan fel tudom idézni, még látom ezenkívül gödröcskés, puha testét, rendkívül fehér arcában a sötétbarna szemeket, sőt elég pontos érzetet őrzök bődnevű, aránylag tágas hüvelyéről, a kérdés viszont az, hogy kielégíti-e mindez a fauni elvárásokat, a villanyosságot, a hívás ígérteit, hogy arra az önmagamra ébredek, aki meg tudja haladni önmagát?

Önmagában sem a szabódás, sem a sürgetés nem okozott felidézésre méltó megrendülést, és nem hozott ilyet több szerelmesnek is beillő közeledés, mármint női részről. Az a hatalmas, majdnem ibolyakék szempár, amelyik éjfél után, falikarok hatvanwattos körtéit elhomályosító fényvel sütött rám, s amelynek világítását, úgy tetszett, a szív szolgáltatta, önmagában volt érdekes, mint egy gyűjtemény értékét emelő és valósággal jegyezhető árfolyammal bíró ékkő. Szívesen vizsgálgattam volna tovább is, és szinte zavart, hogy a megfigyelési távolság pár centire csökkent, a szemhéj pedig lecsukódott. Még azt sem mondhatom, hogy érzéketlen vagyok a női arc és az ékszer együttesére, csak ez inkább az esztétikai érdeklődést ébreszti fel bennem, és kevésbé a pszichológiáival keveredő szexuálist, vagyis alig indít többre az érdek nélkül tetszikenél. Szegény szempár, nem sokra ment velem, legalább is bensőségesebb kapcsolat megteremtése dolgában, én pedig némi jóakarátú erőfeszítés után, a közös hullámhosszt mind erősebben hiányolva, kíméletlenül megszakítottam kapcsolatunkat, noha tudatában voltam annak, hogy meg nem érdemelt fájdalmat okozok. Mentősegre legyen mondva, szilikon volt a mellében.

Ha már a szemeknél tartok, hadd tegyem hozzá, hogy miattuk is bajos a fauni normához felzárkóztatni a szóban forgó nőket. A szemekből ígért sugárzik, amin a szavak rontanak. Említett ibolyakék színű olyanokat hallgatott, mint egy pszichoanalitikus. Egyszer viszont, élvezés közben, artikulátlannal ordította, mint egy vad-szamar. Éjfél után, nyitott ablaknál. Attól tartottam, a szomszédból kihívják a rendőroket. Egy másik szeme villanykörte fényével világított, bele egyenesen azokba a gondolatokba, amelyeket szívesen megosztottam volna vele. Amikor a megosztásra sor kerülhetett volna, nem volt mit. Neki velem, nekem vele. És testileg ezt a hiányt nem volt mivel pótolnia. Lehangolt, mélységesen lehangolt. Kis idő múlva gyűlölködve nézett. Könnyebbülten sóhajtottam, amikor a nézést abbahagyta. Volt olyan, akinek csupa mosoly arcában idegesen, idegesítően ugrált a szeme. Az aktus közben viszont megmeredt, mintha egy sír mélyére tekintene. Kiugrani, tüstént kiugrani onnan! Szeretném tudni, ki reagált volna másképpen. Megint egy másik rövidlátó volt, a szemüveg levétele után abból a fajtából, amelyik a világtalanok szelidségével tapogatózik arrafelé, ahol valakit, meztelenül mozgót, derengeni vél. Abban a jelenetben, amelynek felidézését latolgatom egy ideje, belekapaszkodott a tusoló nájlón függönyébe, és persze letépte.

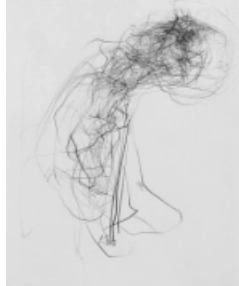

Úgy rémlik, nem volt sok olyan eset, melyet előnyösen hatónak jellemezhetek. Visszagondolok a valóban jó nőkre. Akadt egy-kettő, akiknek társaságában az én esztétikai, pszichológiai és szexuális faunom látszatra minden kockázat nélkül integethetett volna. Még az intellektuális indíték sem hiányzott. Gondolok például egy ébenfekete hajú, korzikai asszonyra, a francia közoktatás élcsapatának tudós becsvágyú és előnyös beosztású alkalmazottjára, aki ráadásul hárfázott is, és úgy tetszett, minden képesített képességét szerelemre teremtett alkat koronázta temperamentumosan. Úgy tetszett továbbá, hogy vonzó adottságaival minden erőlködés nélkül azonos hullámhosszon tudok érintkezni, s ezt a lehetőséget egy este a Saint-Germain-des-Prés *La Rhumerie* elnevezésű, ficsúri kávéház teraszán bizonyossággként hozta tudomásomra. „Menjünk akkor magához”, javasolta meghitten, és még nem is értünk át a boulevard másik oldalára, már átkarolta derekamat, szemében pedig ünnepi láng gyulladt. Mondjam, hogy megdobbant a szívem? A korzózó tömegből a faun is kidugta fejét, de csak úgy intett, mint aki nem bizonyos a dolgában. Oka volt rá. Mellettem voltaképpen egy jó barátom barátnője ment, amitől lendületemet visszás érzés keresztezte. Nem nevezhetem erkölcsi fenntartásnak, hiszen nem tartoztam a monogám szektához. Inkább a barátságot tartottam értéknek, és gondolván, hogy barátomnak a kapcsolat roppant fontos, nem akartam javából kiforgatni. Aggályomat fel is hánytorgattam, azzal sem törődve, hogy kipukkasztom a kedvező hangulat szappanbuborékát. Ingerült kis választ kaptam, hogy barátom söpörjön a maga portája előtt, és különben sem értenek ők már nagyon szót. Nevetséges lett volna a kérdezősködést folytatni, és az este úgy nyúlt éjszakába, ahogy ragadozó delnőm kívánta, ahogy persze én is kívántam, csak éppen a faun biztatását lehetett mérsékeltnek minősíteni. A tökéletesség mögött valami rejtett: karomban

tartottam, és mégsem volt ott. Nem az első csörte után bújt ki a szög a zsákból, de amikor kibújt, a faun szemmel láthatóan felsült, és igyekezett lábujjhegyen távozni. Fránya faun, mibe került volna neki érthetően tudatni, hogy frigid a kedves, és hogy a kielégületlenség nem gyerekjáték. Iskolában kellene ilyesmit elmagyarázni, a pontos ismeretek sok kalamajkának vehetnék elejét. A kocka már alaposan el volt vetve, mikor megtudtam: én éppen azért lettem kiszemelve, hogy hátha meg tudom szerezni a hön óhajtott kielégülést. Nincs erősebb kihívás az ilyen felvilágosításnál. Csak bízva rám, majd bedobok apait, anyait, nem lehet panaszra oka. Hiába dobtam. A Káma-Szutrából elevenített fortélyok csupán felületileg váltak be. Kemény és hálátlan munka lett a pazarnak induló dugásból. Pontosabban minden együtt volt, kivéve az együttlétet. Amiből persze együttlét született egy tehetséges, ifjú zongoristával is. Egy hétre talán. Utána barátnőm megjelent és tudomásomra hozta. Nem örültem különösebben, de nem is bántam. Tudtam, hogy akadályoztatott természetéből kifolyólag próbálkozik. Azt viszont zokon vettem, hogy belehabarodott. Történetesen ez egy olaszországi túra során derült ki, amit kár lett volna félbeszakítani. Csakhogy ő eszményítette a langeszű ifjút. Capriban! Sorrentóban! Azt hiszem, kíméletlensége teljes tudatában. Hányódtam lehangoltság és bősziülés között, több hónapig, mert ahányszor ott akartam hagyni, hízelkedve visszajött, hogy hát meg kell értenem. Végül a bősziülés győzött. Csinos hűgának hiteles tüzességéről szereztem meggyőződést felszabadult hangulatban. Karácsony és Újév között, igazán jól esett, de ettől még nem a fauni elvárás szerint. Szeretkezésünk voltaképpen a rossz szerető, a rossz nővér ellen irányult: ez a baszás nem volt több, mint kibaszás.

Persze, túllépek a felidézésre kijelölt jeleneteken. Az kényszerít rá, hogy egyikről sem őrzök elbűvölően kerek egész emléket. És nem csak azért, mert folytatásuk nem ért fel velük, hanem azért, különösen azért, mert nem érnek meg igazi visszavágyódást. Kiben volt a hiba? A faunban, aki nem helyesen jelzett? Vagy bennük, akik nem hoztak szerencsét? Vajon a faun tehet arról, hogy én egy kapcsolat egészéből kioperálok egy részletet, és úgy teszek, mintha az ő hívására a kezdetben csupán a kezdet iránt kellett volna érdeklődnöm? Vajon a szóban forgó nők tehetnek arról, hogy a kezdeteken kívül más nemigen érdekelt velük kapcsolatban? Egyik másik talán inkább a kalandot kereste, többségünkél azonban többről volt szó, talán azért, mert a nőket természetüknél fogva a letelepedés, a fészekrakás vonzza, talán azért, mert éppen velem szerettek volna élni, és csalódtak, mikor kiderült, hogy hosszú távú vágyukat nem osztom. Nyilván egy hosszú távon startoló férfi azt mondta volna nekik, hogy szerelem, láthatár, közös otthon, gyerek, mindez egy életre szóló nagy egymásra hangolódás ígéretével, tetejébe fauni felhangokkal, te újjászülsz, más embert faragsz/ varázsolsz belőlem. Valamilyen formában a hosszú távon startoló ember fejet hajt, ilyen vagy olyan területen átruház hatalmat a nőre, függőséget vállal. Hát én ezt nem mondtam, nem tettem. Eszembe sem jutott. Eszembe sem jutott, hogy túllépjek magamon, és valami mesebeli transzban átrepüljek hegyen-völgyön, Óperenciás tengeren egyenesen az ő ölkébe. Eszembe sem jutott, hogy

mozgatóerőm a szerelem lehet. És még én csodálkozom? A fauna hivatkozom, holott a fentebbi kis sereg esetében megjelenéseit, hívásait tévesen olvastam. Mondjam azt, hogy önző voltam?

Azon veszem észre magam, hogy az óvatlan pillanatban elhangzó kérdés gáncsot vet, és beletaszít egy vallásos közhely csapdájába. Aki nem családalapítás szándékával kezd egy nővel, az visszaél vele. Mintha az egész XX. század, az öntudatos nőket beleértve, nem hirdette volna a jogot a nemi szabadságára, és nem találta volna meg az ehhez szükséges, könnyen kezelhető, fogamzásgátló szereket. Ajánlatos hát nem moralizálni, nem tesz jót a gondolkodásnak. Viszont nem kevésbé igaz, hogy nekem magamnak hiányzott ezekben a kapcsolatokban valami. Ami érdemessé tehetné volna a kezdeteket legalább a felidézésre. Mondjuk úgy, ahogy a faunt érdemes volt felidézni az elragadtatás miatt. Vajon nem kellett volna a kapcsolatok indulásakor mérlegelnem, hogy csiholódik, csiholódhat-e az éppen soros nőből egy villanyos szikra? Ami jelzi azt, hogy hű, itt valami nagyszerű készül. És mivel nem voltam teljesen kezdő, vajon nem kellett volna felmérnem, hogy hű, itt semmi nagyszerű nem készül?

Már megint vádoló magam, jóllehet idevágóan semmi rossz cselekedetemről nincs tudomásom. Ellenkérdés. Ha még egyszer ugyanabban a helyzetben találnám magam, ugyanúgy cselekednék-e? Minden valószínűség szerint igen. Nem öltenék szeméremövet. És ez már út a világosabb beszéd felé. Ha még egyszer, immár tudatosan, belemennék azokba a nem pirosbetűs kapcsolatokba, akkor mit elégedetlenkedem utólagosan a hajdani közepesekkel? Lám, a bökkenőt az ellentmondás okozza az emlékiró és emlékének cselekvő alanya között. Az irodalom elégedetlenkedik. Aki a tollat fogja, azt szeretné, hogy az, aki cselekszik, érzelmi és nemi kapcsolatokban ne hozzon rá szégyent. Szerepeljen a helyzet magaslatán. Dalolásson hőstenorként. Mi ez a romantikus tetszelgés? Az író szégyellné, hogy hőse nem túl izgalmas nőket unalmasan cserélget, és hogy nincs többről, faunosabbról, tűzijátékosabbról szó? Hogy amiről szó van, az langyos időtöltés kongó, pangó lényekkel, párnán összenyomódó arcokkal, folyosón közeledő léptekkel, letusolásokkal, folyosón távolodó léptekkel? Bugyi, melltartó hol a székre, hol a padlóra dobva. Szász Béla egy londoni sétánk alkalmával arról panaszkodott, hogy angol barátója kihullott fanszőreit nem takarítja el a fürdőkádból.

Hát aztán! Azóta sokszor előjött emlékezetemből ez a keserv, mikor érdektelen kapcsolatokra terelődött a szó. Miért zavart a kádban az a szőr, amely gazdasszonyának testén helyénvalónak találtatott? Tágabbra fogva: hogy jövök ahhoz, hogy fitymáljak egy nőt, több nőt, aki nem kelt bennem heves érzelmeket? Igaz, az ember a másik nem társaságát keresi a nőkben mint olyanokban, s az élvezetet, melyet tőlük vár, maximális mennyiségben alul nem szívesen fogadja. Anyjához méri ilyenkor a nőt, a vele hajdan megélt meleget, édességet akarja gyerekesen újra érzékelni. Anyával tölteni meg a szexet, ez a múltat idéző elvárás félreértések, visszaélések okozója lesz, mivel az anyák sokkal többet engednek meg fiaiknak, mint az olyan nők, akik nem anyja ezeknek a fiúknak. Követelőzés, ordítózás, cibálás, uralkodni vágyás, felvágás, lázadás eredetileg mind az anyákkal kapcsolatos megnyilvánulás

volt, s a maga módján előtérbe lép akkor is, ha a teste miatt célba vett nő szenvedélyt vált ki, és akkor is, ha szenvedélyt nem vált ki. Úgy van az egész megfirkálva, hogy a férfiak, a mai politikailag korrekt hisztéria elnevezése szerint mind macsó-gyanúsak, a szenvedélyesek erőszakoskodnak, a közönyösek fitymálnak. Valahogyan így fogtam én is a fitymáláshoz, de talán túl erős hangsúlyt adtam a hiányérzetnek. Elvégre, ha a macsó az, aki a nőben csak az elsődleges és másodlagos nemi kelléktárat látja, az unott macsó, aki én voltam a fent jellemzett időszakban, könnyebben észreveszi a nőben az embert. Milyen rokon-szenvesnek láttam a harmincon már túlélvő, ibolyaszínű ékkövet, amint fapados, vidéki rokonait a telefonon bácsizta, nénizte, és általában úgy megtisztelte őket, mint vacak kis kavics a mennyekbe nyúló kőszálat. Mennyire együtt-éreztem a porosz lánnyal, aki párizsi társtalanságát magyarázta és mutatta, hogy karján hogyan duzzadnak meg az erek attól, hogy munkahelyén egész nap nem nyithat ablakot a léghűtés miatt. És milyen jól esett, amikor a frigid asszonnyal a megoldhatatlan nehézséget félretéve tudáscserébe kezdtünk, ő engem kottaolvasásra tanított, én pedig őt magyarrá, s e beszélgetések során kiderítettük, hogy neki olyan a profi hárfások között járni, mint magyarnak lenni a nyugatiak között, magyarul beszélni pedig olyan, mint rögtönözve hárfázni és gitározni.

Volta képpen miért nem lehet, figyelembe véve emberi jó tulajdonságaikat, vagy legalább is sajátosságaikat, a mérsékelt érzésekre hangoló nőket is elfogadni olyanoknak, amilyenek? Hiszen sorstársak vagyunk. Ők is erre a világra születtek, átvergődtek a kamaszkoron, szüleik jóakarató balkezességén, ők is boldogok akarnak lenni, ők is járnak vécére, székelnak hol könnyen, hol nehezebben, ők is meg fognak halni, ők is ellenszenvesnek tartják sokszor a társadalmat, mindig a halált. És mi minden másban is hasonlítunk egymásra! Nekik is vannak

ellenségeik, a vírusokat beleértve. Barátaik, a vörös véresejtekkel együtt. Ezek sokszor pangnak. Időben vagyunk, s az idő kibabrál velünk, térben vagyunk, s a tér félrevezet és kimerít. Lényegében közösséget alkotunk. Miért nem

lehet hát egy szerényen izgató nőnek olyan feneket keríteni, mint egy nikotinos, koffeinos serkentőnek, kancásan hergelőnek? Feltehetően azért, mert a legszerényebben izgatók sem érik be emberi közösséggel, mert a pállottak, a rossz szagúak, a laposak, az elefántkórosak, a tetőtől talpig szőrösek, a kasztrálók, a fapínások, a bigottak, a feministák és minden más előítéletek is nemi juttatáson törnek a fejüket. Fejük a pajzánságon jár a napnak legalább egyharmadában. És a kéjhajászon között ki éri be a sima emberi közösséggel? Melyik női nemi szerv fogadja el a férfit csak úgy embernek, melyik nem veti alá a saját múltjában érlelődött elvárás kritikájának? Mindkét nem ésszerűségtől, józan belátástól függetlenül követelődzik, nem lehet elvárni tőle, hogy humanista normákhoz igazodjék. Akkor viszont nem lehet megütközni azon sem, hogy Szász Béla görbe szemmel nézte a fürdőkád oldaláról el nem takarított pinaszórt, és tőlem sem lehet rossznéven venni, hogy fitymáltam és leépítettem nem egészen telitalálatos embertársnőimet.

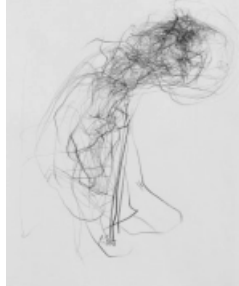
28. Önismereti többlet a planéták nyelvén

Melléfogásaim sorából persze tanulhattam volna, legalább is beláthattam volna, hogy a szerelem hiányzik. Viszont épp a szerelmet kerültem kínzó tapasztalatom miatt. Az lett volna az igazi, ha nem lett volna elviselhetetlen. Egyszer a Boul'Mich-en egy könyvesbolt kiállítóasztalán turkálva ismeretterjesztő füzet került kezembe a csillagjósokról. Akkoriban a tudományos kutatás miatt csak célirányosan olvastam, hasznos, vaskos munkákat. A középkori kódexből másolt és modernre stilizált illusztrációk azonban felkeltették érdeklődésemet. Úgy tetszett, futólag. Próbáltam kitalálni, melyik jelkép melyik jegyet képviseli. Valamikor érettségi táján hallottam, hogy Mérleg vagyok. Ennyiben hagytam. Most ezt ellenőriztem, és közben bele-beleolvastam a magyarázatba. Levegő jegy, Vénusz uralkodik rajta, és Szaturnusz jellemzi gondolkodását. Társuláson töpreng, fontosnak tartja az intellektuális párbeszédet, érzelmi és szellemi partnereket keres a másik nem képviselőinél. Olyasmi volt ez, mint amikor az ember orvosi lexikont olvas, és minden kór leírásában önnön betegségére vél ismerni. Lám csak az egyensúly, ami Vénusz-ügyben nem szűnő töprengéseim és szaturnuszi vonalon tanúsított kitarthatóságom között kialakulva egész életemben központi szerepet játszott. S az állandó társkeresés. Tágra nyitottam a szememet. Hát ezzel az ismerettel a vesémbé látok. Nagy, narcisztikus izgalomban tüstént elmentem a Presses Universitaires de France könyvesboltjába, hogy ott mi komolyabb olvasnivalót találok. Meglepetésemre tartottak ezoterikus könyveket. André Barbault traktátusára megfájdult ugyan a fogam, de ez így első látásra túl költségesnek látszott ilyen frivol érdeklődés kielégítésére. Ugyanez a fűrge tollú és színvonalasan gondolkodó szerző szerkesztett akkoriban egy sorozatot, melynek mindegyik kötete egy-egy csillagjegy jellemzőit elemezte különféle szempontból. No; ezt megvettem

hozzáférhetőbb áron, és olvasás közben kinyilatkozásértékűen megismertem magamat, mint Mérleget. Azonban ennek a könyvnek volt egy még nagyobb revelációként ható fejezete, mely a Mérlegeknek egyéb csillagjegyekkel való kapcsolatlehetőségeit körvonalazta. Úgy éreztem, az Igazságra vezérlő kalauznak jutottam birtokába.

Az ember önmagát sok esetben szavak nélkül éli, illetve önmagáról szóló megfogalmazásai mások szavaiból állnak össze. Magamat én is úgy ismertem, legfeljebb annyi eltéréssel, hogy történelmi tapasztalataim során egyre inkább felfigyeltem a mások által rólam mondottak ellentmondásaira, aminek az lett a következménye, hogy igyekeztem függetlenül szembesülni magammal, vagy legalábbis nem egyszer az engemet illető megjegyzésektől eltérően, ezekkel dacolva magyarázni cselekedeteimet, magatartásomat. Ennyivel többé-kevésbé be is értem, azt hittem, átlagon felül ismerem magamat, ez egyik erőssége védelmi rendszeremnek. Pláne, mikor Freud tanaival gazdagodtam, úgy éreztem, cselekedeteimnek azokkal a rúgóival jövök tisztába, amelyeket családi, iskolai és társadalmi neveltetésem homályba burkolt. Ám a freudizmus eleinte nem lett személyesebb eligazítás az élet dolgaiban, mint a marxizmus. Ezért mondhatom, hogy amikor szembesültem a zodiákus kategóriáival, akkor mintha önhitt szememről hályog hullott volna le. Elvégre, amióta eszem tudtam, a világgal személyek közvetítésével érintkeztem, a világról szóló tanok viszont a személyektől elvonatkozó általánosságokban tájékoztattak. Mindegyikben volt valami helytálló, ami vonzotta hozzájuk a leegyszerűsítő bizonyosságra vágyó embercsordákat, de egyik sem tartalmazott felvilágosítást arra, hogy voltaképpen az egyén számára milyen árnyalt élményt jelenthet a mindent átfogónak vélt elmélet. Például egy tárna mélyre, gümőkorra, korai enyészetre kárhoztatott, nyápic bányászfiú ugyanazt érezheti-e a szocializmus megvalósulási folyamatában, mint egy duzzadó izmú, életét vérmesen habzsoló hentessegéd? És hogy lehet az, hogy egy apának van három, vérmes hentessegéd fia: az első vérmérgezést kap a vágóhídon, a másodikat verekedés közben böllérekessel leszúrják, a harmadik a húsipari dolgozók szakszervezetének főtitkára lesz, de beleszeret egy vegetáriánus nőbe, aki csak akkor lesz a szeretője, ha lemond a húsevésről, ő pedig a két ellentétes vágytól háborodottan az örültek házába kerül, majd tüdőrákkal az elfekvőbe, a gümőkóros bányászfiú mellé, és még mindig a szocializmus megvalósulási folyamatának idején?

Egyéni élmény, egyéni sors, egyéni alkat. A csillagok nyelve mindezeket a szempontokat előtérbe toltta, új szempontokat nyújtva faggatásukhoz. És persze felébresztve a kedvet, hogy a felismerésekhez ne csak alkalmazkodjam, hanem a belőlük kirajzolódó lehetőségekkel előnyösen éljek. Azzal szokták az asztrológiát vádolni, hogy teljes determinizmust hirdet. Személyes tapasztalatom viszont, amelyet azóta összevettem tömérdek ember reakciójával, azt mutatja, hogy akik érdeklődnek az állatövből kiszűrhető tanulságok iránt, általában azért teszik, mert valamivel elégedetlenek az életükben, és szeretnének a helyzetben valamiképp változtatni. Szóval passzivitás helyett a következmény inkább reagálásra, kezdeményezésre ösztönzés. Nekem például visszahatóan arra támadt kedvem, hogy ellenőrizzem, a különböző jegyekkel kap-

csolatos állítások megfelelnek-e a tényeknek. Csetlő-botlón neki is láttam a „káderozásnak”, főleg nőknél, mert ők játékosabban fogadták az ilyen „komolytalan” érdeklődést, nárcisztikusabban is, legalábbis ezt tételeztem fel, mint a racionalista látszathoz szigorúbban ragaszkodó férfiak, különösen az egyetemi világ képviselői. No meg azért is a nőknél, mert barátnő keresésem során rájuk voltam igazán kíváncsi. Három felfedezésre tettem szert.

Először kiderült, hogy gyakorlatilag mindenki fogékony a témára, mihelyt vágyai vagy becsvágyai csorbulnak. Meglepően sok férfi is hegyezte fülét, általában érzelmi vagy pályafutásbeli gondjaira keresve biztató megoldást. És bizony lehetett az ő esetükről beszélgetni, sokszor alig lehetett abbahagyni tolakodó lelkizésüket. Persze a női lélekhez még hatásosabb kulcsnak bizonyult az illető csillagjegyeről szóló fejtegetés. Sok olyan bizalmas közlés hangzott el, amelyeket különben harapófogóval sem lehetett volna előcibálni. Mintha egyszerűen attól a bűvös fogalomtól, hogy ő Rák, Oroszlán, Iker vagy Bika, fölöslegessé vált volna tartózkodás, bizalmatlanság, óvatosság. Szólt a vallomás ízléséről, érzékekről, véleményekről és cselekedetekről. Egyszer még melltartóméretéről is szó került olyannál, akiről azt gondoltam, nem lesz könnyű levetkőztetni. Rák, Oroszlán, Iker vagy Bika, ezek a szavak, csipetnyi és igencsak hozzávetőleges lélektanál meghintve, semlegesítették az illető előírásait. Másodsorra kiderült hát, hogy az asztrológia társadalmi használatban, és mielőtt bármiféle titokfejtő képességéről tanúságot tenne, elsősorban nyelvezet, mégpedig olyan, amelyik a személyek közti érintkezésben a gátlásokat és előítéleteket ideiglenesen felfüggeszti. Nyájas olvasó, próbálkozz csak meg vele! Valamilyen unalmas és főleg távolságtartóan közhelyes terefere közben kérdezd meg szomszédodtól, véletlenül nem a Halak jegyében született-e, mert beszéde alapján te azt gondolnád. S lám, a Hal érdeklődően ott ficáncol a horgon, sőt örömmel, mert néhány pillanatra társadalmi környezetéből átsodródik egy mitikus világba, ahol Kosokkal, Bakokkal, Vízöntőkkel, Skorpiókkal s egyéb mesebeli lényekkel, a négy őselemmel kerül kapcsolatba. Ha pedig az illető nem Hal, kéznél lesz a kérdés, hogy akkor micsoda, s a találgatásból is kikerekedhetnek az „égbolt pazar csodái”, hasonlóan a *Hajnali részegség*ben olvashatókhoz.

Erre a találgatásra nem csupán költői társasjáték miatt van szükség. Gyakran az azonosítás nehézségei is rákényszerítenek. Harmadszorra ugyanis az derült ki, hogy sok nőnek születés szerinti csillagjegye nem felel meg, vagy csupán alig az ő megfigyelhető egyéniségének. S ahogy elgondolkodtam az én jellemvonásaimon, reakcióimon, a magam Mérlegsége sem adott számot sok mindenről, például éppen a nőkről való gondolkodásomról, a rájuk vonatkozó magatartásomról. Szerencsére, vagy mondjuk úgy, a csillagok segítségével továbbjutottam felfedező utamon. A kis Mérleg-könyvben ugyanis állt egy használati utasítás az úgynevezett aszcendens⁸ kiszámítására, ám ez olyan matematikai műveleteket igényelt, amelyeket a gimnáziumi számtanórák óta bőven elfelejtettem, továbbá a szintén szükséges földrajzi szélességnek és hosszúságnak

a jegyekhez való illeszkedését sem adta meg Magyarország viszonylatában. Nem boldogulok a magam erejéből, erről dohogtam egyszer Lehoczky Gergelynek, akit szintén érdekelték az ég titkai, s aki azt kérdezte, miért nem megyek el a Champs Elysées-re az *Astroflash* nevű vállalathoz, ahol számítógépen pár perc alatt elkészítik a teljes horoszkópomat. Másnap kezemben tartottam kinyomtatva minden adatot, amelyre a csillagtérkép megszerkesztéséhez szükség van, csak az ábrát kellett magamnak előállítanom, de hamarosan egy ezoterikus könyvkereskedésben találtam nyomtatott mintát is.

Megtudtam, hogy aszcendensem a Szűz jegyében, annak negyedik és ötödik foka között helyezkedik el. Különösebben nem örültem ennek, mert apám született a Szűz jegyében, én pedig abban a meggyőződésben éltem, hogy kerülök minden vele való hasonlatosságot. Nem lelkesített az innen eredező jövőkép sem, mármint hogy az aszcendens az ember egóját képviseli; mivel pedig az ego az évekkel egyre erősödik, hovatovább az egyéniség jellegzetességét is megszabja, döntőbb súllyal, mint a napjegy. Fanyalgásom nem tartott sokáig. Láttam, hogy a Szűz a Mérlegnek jó szomszédja, ami kedvezőbb, mintha összeférhetetlenségben kellene élnem önmagammal, ezt gondoltam, meg azt, hogy végső soron nincsenek is olyan rossz tapasztalataim az énemről, se nem túl tolakodó, se nem túl önállóan, átsegített eddig is sok nehézségen, egye hát a fene, felzárkózom hozzá. Alkalomadtán zászlót is bontok a nevében, ha más én-ek hatat üzennek.

Lám, az önmagamhoz való alkalmazkodást a Mérleg képlékenységével hajtottam végre, az önvédelmet pedig Skorpióként szerveztem. Mert az akkori megoldatlan érzelmi helyzetemben persze rögtön azt kerestem, mit tudhatok meg szerelemről, nemiségről: a csillagok szerint miről is van nálam szó. És bizony fény a sötétségre derült: Vénusz a halállal szorosan eljegyzett, drámai, önpusztító jegyben, a Skorpióban, együttáll Marssal, Plútó alvilági országlásának félelmetes díszleteiben. Megvan még az *Astroflash* lyuggatott szélű papírján a Skorpióban vergődő Vénusz kommentárja: „Vívódó szív. Olyan szenvedélyesen követelődő, hogy hajlamos szétmarcangolni, amit szeret. Vonzza az ismeretlen, a titok, meg akarja ismerni partnere szívét, a testén túl a lelkét is rabul akarja ejteni. A kéjbe fájdalom vegyül, a csókba harapás, a szerelem harc érzéki és spirituális erők között. Teljes birtoklásra tör, és vigyáznia kell, nehogy igéző hatalmával visszaéljen.”

Ha az ember egy magazin asztrológiai rovatában általános kijelentésként olvas ilyen szöveget, idétlennek ítéli, ha Jókainál vagy Krúdynál találkozik vele, akkor fellengzős skótwalterozásnak vagy húgógyőzősködésnek tartja. Ha viszont saját magának a jellemzését tartja a kezében, s ez a jellemzés a maga módján találó, akkor egy pillanatra eláll a lélegzete. Hiszen a higgadt, kiegyensúlyozott Szűz-Mérleg derűje mögül a pokolról hoz üzenetet, elvégre thanatosz itt nem szemben áll érosszal, hanem benne dül, és csak csigázza, sarkantyúzza. Tudtam erről a kettősségről, bár nem kettősségként tartottam számon, hanem személyiségem időnkénti elváltozásaként, amely olykor

⁸ Az állatövnek az a foka, ahol a születés időpontjában és helyén a Nap felkel. A csillagjegyet, amelyben a Nap ilyenkor megjelenik, *aszzcendens-jegy*nek nevezik, szemben a napjeggyel, amely a születés hónapját jelöli.

kínlódásba taszít, s amelytől óvakodnom kell, mint a tűztől. Két esetről az előzőekben meg is emlékeztem, bennük a kálváriás élményt hangsúlyozva. S itt most a csillagjósolás jellemzése, olcsó fordulatokkal ugyan, de mégis bátorítóan

érvényre juttatta a gyengeségben rejlő energiát, ennek elképesztő drámaiságát. Fekete színpadon villanó kések, feszültség, hogy a bajvívást melyik fél éli túl, kiömlő vér, vakító fogsor, kárhozatos vonzás, kurrogás, kimúlás, dúdulás hátborzongatóan, minden idegszálát kéjbe rántóan. Horror és gyönyör, a kegyetlenség színháza, a megismerés önkívülete.

Az *Astroflash* leporellója csupán az aszcendens hatását elemezte a napjegyre, a Vénuszén kívül pedig mindössze két planéta állását kommentálta, a Holdét és a Merkúrét. Viszont pontosan kijelölte fokok szerint a zodiákusban főszerepet játszó többi hat égitest elhelyezkedését. S ahogy ezeket rajzoltam, szinte megkövülve fedeztem fel a Skorpióban a Marsot is, mégpedig együttállásban Vénusszal és kedvező fényszögben Plútóval. A Marssal társalkodó murányi Vénusz mit is jelent az asztrológus szempontjából? Rászántam magam egy részletes traktátus beszerzésére: *nomen est omen* alapon egy Hades álnéven publikáló szerző alapos munkáját vettem meg, melynek hamarosan kiadott második kötete a planéták átvonulásait és irányításait magyarázta, vagyis a születési horoszkóphoz viszonyított mozgásaik jelentésébe vezetett be. Egyelőre pusztán az alaphelyzettel ismerkedve a Skorpióban tartózkodó Marsról a következő tájékoztatást kaptam: a föld alá húzóódó energia találkozik a pokol tüzeivel. Titokban, engesztelhetetlenül cselekszik. Erőssége a reform, az ellentámadás. Kedvezőbb a férfiak, mint a nők horoszkópjában. Hirtelenség, találékonyosság. A fény és Isten műve ellen lázadó Lucifer mítosza itt fejeződik ki. Életre-halálra menő acsarkodás. Gyorsan végbemenő halál. Nem sok érzelmesség. A pokolnak arat. – És persze ott állt, hogy Vénusszal együttállásban szilaj nemiséggel ruházza fel az ő tulajdonosát.

Nyilván, ha én nem tulajdonos vagyok, megszeppenek a szüntelen háborgástól, Mérlegként viszolyogva nézek a sok mértéktelenségre. Azonban itt arról is szó volt, hogy múltbéli tapasztalataim alapján Skorpióként is láttam magamat, s amit olvastam, bizonyos fokig dacos büszkeséggel töltött el. Örültem sátáni vonásaimnak, és szívesen kérkedtem velük környezetem előtt. J.-ék valahonnan Dél-Franciaországból egy sátorozás közben agyoncsapott skorpióval ajándékoztak meg, én pedig ezt a rút sárgásbarna állatot, vasgyöngyökből összefűzött testét felfelé kunkorodó fullánkjával egy átlátszó bakelit dobozba zártam és évekig őriztem. A szó szoros értelmében azonosultam vele, s a felfedezés olyan bűvöletbe ejtett, hogy a többi planéta állásán, fényszögeiken csak úgy átfutottam, és persze alaposan félreolvastam a horoszkópot. Hiszen az asztrológiában épp az a legérdekesebb, hogy a típusokon belül el lehet jutni teljesen egyénekre szabott jellemzésekhez,

melyek árnyaltan tüntetik fel a keveredést más típusokkal (csillagjegyekkel), és jellemben, viselkedésben, gondolkodásmódban, esélyekben az egyéni képletek hiánytalan gazdagságáról adnak számot. Én pedig rögeszmésen csak két arcúatról vettem tudomást: Szűz-Mérlegéről a munkában, Skorpióéről a másik nemmel kapcsolatban. Feltételezem, hogy egész egyszerűen szüleim kettősségét vettem át, valamennyire asztrológiai rokon vonásaikhoz kapcsolódva, de főleg a gyermekkori Mikulás–Krampusz-élmények kettősségéhez igazodva.

Krampusz-jegynek érzékelttem-e a Skorpiót? Szívesen beszéltem rémes dolgokról, kérkedtem elkárhozott-ságommal, dramatizáltam élményeimet, ágyúval lőttem verebekre, ha valaki rosszat forralt ellenem. Mindebben azonban fontos helyet kapott a játékoság, a színpadi fellépés, a cirkusz. Ilyenképpen Mérleg-Szűzbe vegyülő Krampusz-hatásról lehet beszélni, afféle színezetként, enyészet felé tartó álarcos báli hangulatként – egyik kedves festményem Watteau *Hajóra szállás Cytherébe* című képe, és sokat képzelődtem őszi enyészetben rendezendő kerti ünnepekről. A levegősen morbid hangulatok mélyén ott lapult az a halálos komolyság is, amellyel lestem egy női Skorpió felbukkanására. Minél semmitmondóbbak voltak a viszonyaim, annál rögeszmésebben vágytam egy Kleist-féle Penthesileára, akivel a szerelem párviadal lesz és édes iszonyat. Elemésztesről álmodtam: igaz, hogy inkább romantikus, mint valóságos képekben. Nem tisztáztam persze, hogy engem emészt el a vérpezsdítő amazon, vagy én emészttem el őt. Esményi az lett volna, ha együtt leszünk pernyévé. Ilyen tűzkár azonban éppen a Skorpió-hisztériám idején nem fenyegetett. Igyekeztem ugyan ebből a szempontból veszélyesen élni, de még az ujjbegyemet sem égettem meg. Horoszkópom kommentárjában külön táblázat mutatta, hogy milyen típusú partnernőkkel milyen fokig lehetek egyetértésben; attól függően, hogy náluk Vénusz milyen jegyben található. Nehéz, lehetséges, könnyű és nagyon könnyű kapcsolatban volt választék. Tizenkét jegy közül tizenegyet az első három csoportban tüntettek fel, a Skorpió az utolsóban állt egyedül. Szóval, ha ez ígérkezett telitalálatnak, akkor nekem ez kellett. Mint a játékos, ki a rulettasztalnál sorsát megváltó eseményként fülel a pörgő elefántcsont golyó kattogására – hol áll meg? hol áll meg? –, úgy lestem minden új nő horoszkópjában, hogy milyen jegyben tűnik fel a végzetes Vénusz, és az esetek legnagyobb részében nagy csalódással, talán öntudatom mélyén kisebb megkönnyebbüléssel is láttam, hogy nem a végzettel van dolgom. Mihelyt tehettem ugyanis, megrajzoltam horoszkópjukat, vagy elkészítettem az *Astroflash* gépén. És tartott ez az ugrásra kész ragadozói várakozás egészen addig a napig, amelyen, már nem emlékszem, milyen alkalomból, Nicole leporellójába lapoztam a Champs Elyséesből kijövet a járdán. Csoda-e, hogy nem hittem a szememnek? Vénusza is, Marsa is ott állt a Skorpióban.